

การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าตาลมะพร้าวเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง
การจัดการชุมชนพึ่งตนเอง จังหวัดสมุทรสงคราม

DEVELOPING AN AGGRESSIVE COCONUT SUGAR PRODUCT STRATEGY TO STRENGTHEN
SELF-RELIANCE COMMUNITY MANAGEMENT SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

ภาวิณี โสระเวช สักพัศ แสงฉาย ตรัยคุณ รอดเกษม และ ชิสากัญญ์ ปากพันธ์เกียรติ

Pawinee Sorawech ,Sakapas Seangchai, Trikhun Rotkasem and Chisakan Papapankiad

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Demonstration School of Suansunandha Rajabhat University

e-mail : pawinee.so@ssru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ดังนี้1)เพื่อศึกษาสินค้าตาลมะพร้าวในชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม2)เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าตาลมะพร้าวเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเองจังหวัด เป็น การวิจัยแบบผสมผสาน คือการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แบบสอบถาม ผู้ให้ข้อมูลคือบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาชนในพื้นที่จำนวน 30 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 5 คน ได้แก่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารส่วนตำบลและอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม วิเคราะห์ข้อมูล ขอบเขตการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ดังนี้ 1)ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าตาล 2)ด้านการจัดการ 3)ด้านชุมชนเข้มแข็ง4)ด้านชุมชนพึ่งตนเองและ5)ด้านชุมชนเชื่อมโยง พบว่า กลยุทธ์การจัดการชุมชนพึ่งตนเองมี 5 กลยุทธ์ คือ 1) การพัฒนาผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ภูมิปัญญาไทยตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พัฒนาสินค้าและการขายแก่ผู้ขายรายอื่นๆเพื่อการสร้างแบรนด์สินค้า3) การสร้างผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มจำหน่ายสินค้าให้มีมาตรฐาน 4) การรวมกลุ่มผู้ประกอบการเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน และ 5) การประสานชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ในรูปแบบต่างๆ ข้อค้นพบที่ได้ การพัฒนาผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ภูมิปัญญาไทย การบริหารจัดการหน่วยงานของรัฐมีส่วนร่วมสร้างผู้นำชุมชน เกิดองค์ความรู้สู่ชุมชน

คำสำคัญ: น้ำตาลมะพร้าว,ผลิตภัณฑ์ ,ชุมชนพึ่งตนเอง,การจัดการ

Abstract

The objectives of the research were as follows: 1) to study coconut sugar products in communities in Samut Songkhram Province; 2) to develop an aggressive coconut sugar product strategy to strengthen self-reliance community management in the province. It's a mixed research. is qualitative research and quantitative research. Collect and aggregate the questionnaire usage data. The informants were personnel who were involved in and people in the area, totaling 30 issues, and an in-depth

interview form of 5 people, including personnel involved in the administration of sub-district and Amphawa districts. Samut Songkhram Province analyze data The scope of content analysis is as follows: 1) Value-added sugar products. 2) Management 3) Strong communities, 4) Self-reliant communities and 5) Connected communities. It was found that there were 5 strategies for self-reliance community management, namely 1) product development based on Thai wisdom based on organic farming guidelines; 2) participation. in management Develop products and sell to other sellers for branding 3) Building community leaders 4) the integration of entrepreneurs to become community state enterprises; and 5) the integration of communities to participate in public relations information in various forms the findings Product development with unique Thai wisdom The administration of government agencies is involved in building community leaders. Create a body of knowledge to the community
Keywords: coconut sugar, strategy, self-reliant community, management

บทนำ

สินค้าน้ำตาลมะพร้าวเชิงรุกโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนจังหวัดสมุทรสงคราม เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง ในการเพิ่มโอกาสและศักยภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกรจังหวัดสมุทรสงครามในอำเภอเมืองอำเภออัมพวา อำเภอบางคนที จังหวัดสมุทรสงคราม เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำตาลมะพร้าว โครงการพัฒนาสินค้าน้ำตาลมะพร้าวเพื่อสร้างมูลค่าที่สูงขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของวิสาหกิจชุมชนจังหวัดสมุทรสงครามจังหวัดสมุทรสงครามการพัฒนาชุมชนอย่างมีส่วนร่วมโดยกลไกการพัฒนาพื้นที่ระดับตำบล สร้างต้นแบบการเรียนรู้และนวัตกรรม (learning and innovation platform) เพื่อให้กลไกพัฒนาพื้นที่อย่างมีส่วนร่วม ระดับชุมชนสามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนตนเองได้อย่างแม่นยำ รวมถึงมีการยอมรับ ปรับใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมกับบริบทเพื่อแก้ไขปัญหาสำคัญและพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน มีเป้าหมายให้เกิดชุมชนนวัตกรรม จังหวัดสมุทรสงคราม ถือเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเกษตรกรทำสวนมะพร้าวเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากประชากรในพื้นที่ร้อยละ 70 ทำอาชีพเกษตรกรรม และจะปลูกมะพร้าวมากใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสมุทรสงคราม อัมพวา และบางคนที อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามเป็นอีกพื้นที่หนึ่ง น้ำตาลมะพร้าว นักวิทยาศาสตร์มีการระบุว่ามีการกำเนิดในเอเชียตะวันออกเฉียง จากยุทธศาสตร์ประชารัฐเป็นนโยบายสำคัญที่รัฐบาลให้ความสนใจ สำหรับนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบัน แนวคิดประชารัฐเป็นแนวคิดที่ได้เริ่มขึ้นมาในกระแสของการบริหารจัดการสาธารณะ การบริหารจัดการกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในรัฐ ในปัจจุบันแนวโน้มในการบริโภคมะพร้าวของประเทศทั่วโลกในภาพรวมตั้งแต่ปี 2018 มีปริมาณการบริโภคมะพร้าวและผลิตภัณฑ์จากมะพร้าวเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียนมีการบริโภคมะพร้าวมากที่สุด

นักวิจัยจึงเห็นว่า เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้เกิดการสร้างระบบคิดของ ประชาชนคนในพื้นที่ และ สร้างพื้นที่แห่งการเรียนรู้ แล้วนำเอานวัตกรรม องค์ความรู้ เทคโนโลยี การจัดการ ฯลฯ เข้าไปสร้างความ เข้มแข็งและยกระดับรายได้จากการสร้างมูลค่าเพิ่มวิสาหกิจชุมชน น้ำตาลมะพร้าวให้กับเกษตรกรผู้ปลูก มะพร้าว กลุ่มวิสาหกิจชุมชนน้ำตาลมะพร้าว การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสินค้าน้ำตาลมะพร้าวเชิงรุกในการ เพิ่มโอกาสและศักยภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกร สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง: กรณีศึกษาชุมชนพุน้ำเพ็ญเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ของกมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว และคณะ กล่าวว่า คุณลักษณะชุมชนเข้มแข็ง สะท้อนได้จากความสามารถในการพึ่งตนเองของชุมชน ความมั่นคงปลอดภัยของ ชุมชน การมีวิสัยทัศน์ของชุมชน และความรักและห่วงใยชุมชน โดยมีปัจจัยที่นำไปสู่ความเข้มแข็ง และ งานวิจัยเรื่องกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษา เขตภูมิภาคภาคใต้ ของ ศิริวรรณจุลทัต และคณะกล่าวว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประชาสัมพันธ์เชิงรุกของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย การมี นโยบายเป้าหมายที่ชัดเจนและวิสัยทัศน์ของผู้นำการมีส่วนร่วมของผู้นำและบุคลากรการใช้ช่องทางที่ หลากหลายและทันสมัยและการจัดกิจกรรมสื่อมวลชนสัมพันธ์สร้างสัมพันธ์กับสื่อมวลชนและการเสริมสร้าง ความเข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเองจังหวัดสมุทรสงครามและการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ สำหรับหน่วยงานที่นำไปใช้ประโยชน์

ดังนั้นนักวิจัยจึงเห็นว่า เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยให้เกิดการสร้างระบบคิดของ การเข้าไปสร้างความ เข้มแข็งและยกระดับรายได้จากการสร้างมูลค่าเพิ่มวิสาหกิจชุมชน การพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาสินค้าน้ำตาล มะพร้าวเชิงรุกในการเพิ่มโอกาสและศักยภาพการประกอบอาชีพของเกษตรกร และการเสริมสร้างความ เข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง จังหวัดสมุทรสงคราม และการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสินค้าน้ำตาลมะพร้าวในชุมชน จังหวัดสมุทรสงคราม
- 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์สินค้าน้ำตาลมะพร้าวเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการชุมชน พึ่งตนเอง จังหวัดสมุทรสงคราม

การทบทวนวรรณกรรม

ซึ่งผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมโดยแบ่งประเด็นดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์ประชารัฐ 2) ประชาธิปไตยกับการ พัฒนาที่ยั่งยืน 3) แนวคิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ 1) ยุทธศาสตร์ประชารัฐ พบว่ายุทธศาสตร์ประชารัฐเป็นนโยบาย สำคัญที่รัฐบาลให้ความสนใจ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) เป็นการพัฒนาที่สามารถ ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบัน สำหรับนำมาใช้ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยในปัจจุบันแนวคิด ประชาธิปไตยเป็นแนวคิดที่ได้เริ่มขึ้นมาในกระแสของการบริหารจัดการสาธารณะแนวใหม่ ภาครัฐและเน้นการมี ส่วนร่วมบริหารจัดการงานสาธารณะ นอกจากพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่มีความแปลกใหม่แล้ว นอกจาก พัฒนารูปแบบใหม่มีความแปลกใหม่แล้ว สมทรง บรรจงจิตินานต์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการชุมชน พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน เป็นกระบวนการพัฒนาที่ส่งผลสร้างความเข้มแข็ง แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง

อย่างยั่งยืนได้สร้างพื้นที่ทางสังคมด้านงานพัฒนาชุมชน ด้วยวิธีการประยุกต์ใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นทุนทางสังคมระดับหมู่บ้าน นำมาสร้างกลไกขับเคลื่อนเป็นแนวทางการจัดการปัญหา เพื่อก้าวไปสู่การสร้าง ความทันสมัย วาทกานต์ ช่อแก้ว (2560) ได้ศึกษาการพัฒนาหมู่บ้านให้มีเศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเอง สรุปได้ ว่าปัจจัยการบริหารการพัฒนาหมู่บ้านฯ คืองบประมาณที่เพียงพอ ผู้นำชุมชนต้องซื่อสัตย์สุจริตและได้รับความร่วมมือจากประชาชน การสื่อสารสร้างการรับรู้ วิธีการบริหารจัดการ คือ ทุกคนมีส่วนร่วม รวมทั้งมีการสรุปผลการดำเนินงานและปัญหาอุปสรรคให้ชาวบ้านรับทราบด้วยมีกระบวนการบริหารงาน/บริหารโครงการของหมู่บ้านตามขั้นตอน (วางแผน ลงมือทำ ตรวจสอบ ปรับปรุงและพัฒนา) และความร่วมมือจากประชาชน ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนภาครัฐให้องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ ประชาชน ทุกภาคส่วนควรดำเนินการตามแผนที่วางไว้

ระเบียบวิธีวิจัย/วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

แนวทางที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยใช้วิธีการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (mix methodology method) คือการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรอิสระที่ศึกษา ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้จากแบบสอบถาม (questionnaire) และจากแบบสัมภาษณ์(interview form) การสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือด้านความตรงเชิงเนื้อหา มีการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถาม ดังนี้ 1)ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าน้ำตาล 2)ด้านการจัดการ 3)ด้านชุมชนเข้มแข็ง 4)ด้านชุมชนพึ่งตนเอง 5)ด้านชุมชนเชื่อมโยง ประกอบด้วยกระบวนการพัฒนากลยุทธ์สินค้าน้ำตาลมะพร้าวเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง จังหวัดสมุทรสงครามประกอบ และความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ วิเคราะห์คำถามปลายเปิด การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยที่ค้นพบอ้างอิงผลการวิจัยต่อไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลดังนี้ โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการใช้แบบสอบถามจากบุคคลากรและประชาชนในพื้นที่จำนวน 30 ฉบับ และแบบสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 5 คน ได้แก่บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยการเก็บข้อมูลแจกแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 30 คน เนื่องจากเหตุการณ์ในช่วงสถานการณ์โควิด 2019

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย โดยใช้แบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการเสริมสร้างชุมชนปลอดภัย และชุมชนสัมพันธ์เชิงรุกโดยกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชนเพื่อพัฒนารูปแบบชุมชนปลอดภัย และจากการสัมภาษณ์การสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์การวิจัย แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมี 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับ เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการวัดค่าการพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถาม (Index of item Objective Congruence ; IOC) มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (reliability)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามออนไลน์ถึงบุคคลากรและประชาชนที่เกี่ยวข้อง เมื่อรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปราย ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ จากแบบสอบถาม โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย และเพศหญิง แสดงข้อมูลตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพทางเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	10	33.33
หญิง	20	66.77
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.1 การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 33.33 และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 66.77

อายุ

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	-	-
20-40 ปี	7	23.30
40-60 ปี	15	50.00
60 ขึ้นไป	8	26.70
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.2 การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุในช่วงอายุในช่วง 40-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.00 อายุในช่วง 60 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 26.70 และอายุ 20-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.30

ระดับการศึกษา

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา ดังนี้
ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ม.6	4	13.33
ปวช./ปวส.	14	46.77
ปริญญาตรี	9	30.00
ปริญญาโท/ปริญญาเอก	3	10.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.3 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับระดับ ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 46.77 ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 30.00 ต่ำกว่า ม.6 คิดเป็นร้อยละ 13.33 และระดับปริญญาโท/ปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 10.00

อาชีพ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ ดังนี้
ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
รับจ้าง	6	20.00
ค้าขาย	18	60.00
ข้าราชการ	3	10.00
ชาวสวน	3	10.00
รวม	30	100.00

จากตารางที่ 4.5 การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 60.00รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.00 อาชีพข้าราชการและชาวสวน คิดเป็นร้อยละ 10.00

ผลการวิเคราะห์การตอบแบบสอบถาม

ระดับความคิดเห็นด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าน้ำตาล พบว่า 1)วิธีการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าน้ำตาลมะพร้าว ภาคส่วนรัฐ เอกชน และภาคประชาชน มีส่วนร่วม มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ 46.66 2)รูปแบบการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าน้ำตาลมะพร้าวภาคส่วนรัฐ เอกชน และภาคประชาชน มีส่วนร่วม มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ 46.66 3)ผลิตภัณฑ์อาหารจากมะพร้าวส่วนใหญ่ได้จากเนื้อมะพร้าว มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดและมากเท่ากันร้อยละ 40.00 มี 4)การแปรรูปผลผลิตมะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์น้ำตาลช็อคโกแลตมะพร้าว น้ำตาลไซรัป น้ำตาลปี๊บหรือน้ำตาลก้อน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้า มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ50.00 5)การแปรรูปน้ำตาลมะพร้าวมีการผลิตที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติล้วนเป็นภูมิปัญญาไทย มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ46.66 6)การแปรรูปน้ำตาลมะพร้าวมีการผลิตที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติจึงว่ามีราคาสูงแตกต่างจากน้ำตาลทั่วไปความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ 46.66 7)ผลิตภัณฑ์น้ำตาลมะพร้าวมีราคาสูงกว่าน้ำตาลทั่วไปเพราะอย่างน้อยการมีต้นทุนสูงก็เกิดจากกระบวนการผลิตที่ยุ่งยาก มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ53. ระดับความคิดเห็นด้านการจัดการพบว่า 8)ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกิจการสาธารณะ มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ46.67 9)ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ร่วมมือกันในการบริหารจัดการกิจการงานที่เป็นสาธารณะมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ43.33ความคิดเห็นระดับมากที่สุด10)ภาครัฐมีส่วนร่วมในการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าน้ำตาลการบริหารจัดการกิจการสาธารณะเพื่อประโยชน์ให้แก่ชุมชนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ40.00 มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด

ระดับความคิดเห็นด้านชุมชนเข้มแข็ง พบว่า 11)ประชาชนในชุมชนมีขอบเขตพื้นที่ในอาณาเขตเดียวกันการสร้างความเข้มแข็งการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าน้ำตาลมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ50.00 ความคิดเห็นระดับมากที่สุด 12)ประชาชนทุกคนในชุมชน ต้องร่วมกันรับผิดชอบเกี่ยวกับความความเข้มแข็งการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าน้ำตาล มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ 50.00ความคิดเห็นระดับมากที่สุด 13)ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน มีการเรียนรู้การสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าน้ำตาล ร่วมกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ 50.00

ระดับความคิดเห็นด้านชุมชนพึ่งตนเอง พบว่า 14)ประชาชนในชุมชนมีการร่วมกันพัฒนากระบวนการที่การจัดการชุมชนพึ่งตนเองมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ50.00 15)ประชาชนในชุมชนมีการแก้ไขปัญหาการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าน้ำตาลเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในชุมชนตนเอง มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด 16)ประชาชนในชุมชนมีการพัฒนาภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นเพื่อชุมชนพึ่งตนเองมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ36.66 มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด 17)ประชาชนในชุมชนมีการร่วมมือช่วยเหลือกันการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าน้ำตาลเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในชุมชน มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ 46.67 มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด ระดับความคิดเห็นด้านชุมชนเชื่อมโยง พบว่า 18)ประชาชนในชุมชนมีการติดต่อสื่อสารเพื่อการผลประโยชน์ร่วมกันเชื่อมโยงกับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก มีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ 43.34 มี 19) ประชาชนในชุมชนมีการเชื่อมโยงกับองค์กรภายนอกเกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าน้ำตาลมีความคิดเห็นระดับมากที่สุดร้อยละ50.00

20) ประชาชนในชุมชนมีการร่วมกันแก้ไขปัญหา การพัฒนากระบวนการที่สร้างความยั่งยืนในระดับพื้นที่ชุมชนมีความคิดเห็นระดับมากที่สุด

ผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์การสัมภาษณ์บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารส่วนตำบล การมีส่วนร่วมในชุมชนส่งผลต่อกระบวนการเสริมสร้างชุมชนปลอดภัยผ่านกลไกประชารัฐในพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม สรุปได้ดังนี้
สามารถวิเคราะห์ตามด้านต่างๆดังนี้

1)ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้าน้ำตาล

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภาวะคุกคาม
-การขายสินค้าที่มีคุณภาพตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ คือ น้ำตาลมะพร้าวอินทรีย์ 100% - การพัฒนาผลิตภัณฑ์เอกสิทธิ์ภูมิปัญญาไทย	-สินค้าน้ำตาลมีการผลิตที่ใช้ส่วนผสมของน้ำตาลชนิดอื่นเข้ามาเจือปน ทำให้ มีราคาที่สูงเกินไป - การพัฒนาผลิตภัณฑ์เอกสิทธิ์ภูมิปัญญาไทย	-การขายสินค้าให้มีรูปแบบการขายที่หลากหลาย -การรูปแบบสินค้าบรรจุภัณฑ์ ที่ทันสมัย -การแปรรูปผลผลิตมะพร้าวเป็นผลิตภัณฑ์น้ำตาลจากมะพร้าว - การเพิ่มช่องทางการขายสินค้า	การขายสินค้าที่ไม่มี อย. ราคาถูก
-น้ำตาลที่มีอย. ที่มีGMP สินค้าจะมีคุณภาพ มีมาตรฐานปลอดภัย ต่อผู้บริโภค		- การขายให้กับผู้ซื้อที่นำไปสร้างแบรนด์สินค้าของตนเอง	

กลยุทธ์ ที่ได้ กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เอกสิทธิ์ภูมิปัญญาไทยตามแนวทางเกษตรอินทรีย์

2)ด้านการจัดการ

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภาวะคุกคาม
จัดระบบ GMP มีการพัฒนารูปแบบสินค้า น้ำตาล การเพิ่มช่องทางการขายสินค้า น้ำตาลที่มีอย. ที่มีGMP มีคุณภาพ มีมาตรฐาน	การบริหารจัดการ กิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ให้แก่ชุมชน สินค้าน้ำตาล ในบางชุมชนยังไม่ค่อยมีส่วนร่วม มีแต่ให้หัวหน้า	รูปแบบการพัฒนาสินค้าน้ำตาลมะพร้าว ภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการบริหารเข้ามา มีบทบาท มีส่วนร่วมใน	การเข้าถึงประชาชนยังไม่ทั่วถึง

ปลอดภัย ต่อผู้บริโภค	ชุมชน เป็นผู้ดำเนินการ	การจัดการการพัฒนา สินค้า การขายให้กับผู้ซื้อที่ นำไปสร้างแบรนด์สินค้า ของตนเอง ขายให้กับ ภาครัฐและเอกชน
----------------------	------------------------	--

กลยุทธ์ ที่ได้ กลยุทธ์การส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พัฒนาสินค้าและการขายแก่ผู้ขายรายอื่นๆเพื่อ
การสร้างแบรนด์สินค้า

3)ด้านชุมชนเข้มแข็ง

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภาวะคุกคาม
- ผู้ประกอบการตั้ง กลุ่มรัฐวิสาหกิจชุมชน จัดตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง	การตั้งข้อเสนอในการ ขายทำได้น้อยเมื่อไม่มี การรวมกลุ่ม	-มีการเรียนรู้การ สร้างมูลค่าเพิ่มของ สินค้าน้ำตาลประชาชน ทุกคนในชุมชนมีส่วน ร่วมในการพัฒนา ผลิตภัณฑ์	ประชาชนผู้ผลิตบาง กลุ่มไม่ได้พัฒนาสินค้า ให้มีมาตรฐาน
-การสร้างผู้นำ ชุมชน การรวมกลุ่ม จำหน่ายสินค้าให้มี มาตรฐาน การอบรม ของผู้นำชุมชน ให้ ความรู้ต่อบ้าน		-ประชาชนในชุมชน รวมตัวกัน เพื่อการสร้าง มูลค่าเพิ่มของสินค้า น้ำตาลให้สูงขึ้น และมี มาตรฐาน	

กลยุทธ์ ที่ได้ กลยุทธ์การสร้างผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มจำหน่ายสินค้าให้มีมาตรฐาน

4)ด้านชุมชนพึ่งตนเอง

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภาวะคุกคาม
- มีการรวมกลุ่ม ผู้ประกอบการเป็น รัฐวิสาหกิจชุมชน จัดตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจ พอเพียง -การจัดจำหน่ายใน รูปแบบสหกรณ์	-	-ชุมชนมีส่วนร่วมใน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การสร้างผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มจำหน่าย - -สินค้าให้มีมาตรฐาน การอบรมของผู้นำ ชุมชน	-

กลยุทธ์ ที่ได้ กลยุทธ์ีการรวมกลุ่มผู้ประกอบการเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน จัดตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจ
พอเพียง รูปแบบสหกรณ์

5)ด้านชุมชนเชื่อมโยง

จุดแข็ง	จุดอ่อน	โอกาส	ภาวะคุกคาม
การส่งต่อข้อมูล ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ ทางการพัฒนา สินค้าให้ทันสมัย ทัน ต่อ การเจริญเติบโต ของตลาด ช่องทางการ จัดจำหน่าย	การส่งต่อข้อมูล ข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ บางพื้นที่ยังไม่ทั่วถึง	ประชาชน ภาครัฐ และเอกชน เข้ามามี บทบาท ในการส่งต่อ ข้อมูลข่าวสาร ประชาชนทุกคนใน ชุมชนมีส่วนร่วมในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์ การ รวมกลุ่มจำหน่ายสินค้า ให้มีมาตรฐาน	การจัดจำหน่าย สินค้ายังไม่ทั่วถึงทุก พื้นที่

กลยุทธ์ ที่ได้ กลยุทธ์ีการประสานชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ในรูปแบบ
ต่างๆ

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยนี้พบว่า ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการเสริมสร้างชุมชนสัมพันธ์ ดังนี้ สรุปการวิจัยเรื่องการพัฒนากลยุทธ์สินค้าน้ำตาลมะพร้าวเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง จังหวัดสมุทรสงคราม กลยุทธ์เชิงรุก ที่ได้มีดังนี้ 1) กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ภูมิปัญญาไทยตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ 2) กลยุทธ์การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พัฒนาสินค้าและการขายแก่ผู้ขายรายอื่นๆเพื่อการสร้างแบรนด์สินค้า 3) กลยุทธ์การสร้างผู้นำชุมชน การรวมกลุ่มจำหน่ายสินค้าให้มีมาตรฐาน 4) กลยุทธ์การการรวมกลุ่มผู้ประกอบการเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน จัดตั้งหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง รูปแบบสหกรณ์ 5) กลยุทธ์การประสานชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ในรูปแบบต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมทรง บรรจงจิตินานต์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านหัวคู ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นกระบวนการพัฒนาที่ส่งผลสร้างความเข้มแข็ง และยั่งยืนในระดับพื้นที่ ภายหลังจากหมู่บ้านประสบวิกฤติอุทกภัยน้ำท่วมภาคกลางปลายปี พ.ศ. 2554 แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน ได้สร้างพื้นที่ทางสังคม ด้านงานพัฒนาชุมชน โดยชาวบ้านจำนวน 37 ครัวเรือน ต่างได้ร่วมกันพลิกฟื้นสถานการณ์ที่เลวร้ายให้หวนคืนกลับสู่สภาพ เดิมลักษณะการตั้งรับปรับตัว ด้วยวิธีการประยุกต์ใช้แนวคิดวัฒนธรรมชุมชน แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นทุนทางสังคมระดับหมู่บ้าน นำมาสร้างกลไกขับเคลื่อนเป็นแนวทางการจัดการปัญหา ส่งผลต่อการดำรงอยู่ของบ้านหัวคูไม่ต้องล่มสลาย ชาวบ้านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านที่อยู่อาศัย ที่ดินทำกิน อาชีพ รายได้ ระบบความสัมพันธ์ทางสังคม การสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีไม่ให้สูญหายไปพร้อมกระแสการพัฒนา เพื่อก้าวไปสู่การสร้างชุมชนที่ทันสมัย

สรุปองค์ความรู้

การสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า น้ำตาลมะพร้าวเชิงพาณิชย์ ตามนโยบายประชารัฐ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากของชุมชนเกษตรกรในวิถีชีวิตใหม่จังหวัดสมุทรสงครามมีแนวทางการกำหนดกลยุทธ์ของพื้นที่ให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์จังหวัดสมุทรสงคราม คือ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 : การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน ความปลอดภัย และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสินค้าเกษตรและประมง ใน พันธกิจ ด้าน ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในลักษณะประชารัฐในจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งเสริม การพัฒนาอย่างยั่งยืนพร้อมรับการเกษตรในวิถีชีวิตใหม่ของจังหวัดสมุทรสงคราม การเพิ่มขีด ความสามารถในการ แข่งขันสินค้า เกษตรและ ประมง การการสร้างมูลค่าเพิ่มสินค้า น้ำตาลมะพร้าวเชิงพาณิชย์ จึงมีแนวทางการวิเคราะห์ SWOT Analysis จังหวัดสมุทรสงครามได้นำข้อมูลประเด็นปัญหาและความต้องการของประชาชนในเชิงพื้นที่ และข้อมูลการวิเคราะห์แนวโน้มสถานการณ์ภายนอกที่สำคัญมาดำเนินการวิเคราะห์ สภาวะแวดล้อม 2 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมภายใน และด้านสภาพแวดล้อมภายนอกของอำเภอและจังหวัด โดยใช้เทคนิค SWOT Analysis เพื่อวิเคราะห์หาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและภัยคุกคาม สำหรับมาใช้ประกอบการ จัดทำกลยุทธ์ โดยนำความคิดเห็นและบทสัมภาษณ์ ร่วมกันของส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาค

ประชาชน ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การวางแผนพัฒนากลยุทธ์ ดำเนินการได้อย่างเหมาะสมและสอดคล้อง กับพื้นที่สอดคล้องกับสถานการณ์ การกำหนดทิศทางการพัฒนา โดยวิเคราะห์ให้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และข้อจำกัด แล้วนำมาวิเคราะห์ในรูปแบบความสัมพันธ์ ซึ่งช่วยให้ผู้ประกอบการและผู้ผลิตรู้ถึงจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน มองเห็นโอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจทุกประเภทเพื่อกำหนดกลยุทธ์เชิงรุกเพื่อการพัฒนา การวิเคราะห์ SWOT ดังนี้1. นำจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และภาวะคุกคาม พิจารณาร่วมกัน เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์สำหรับการประกอบธุรกิจ

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้ได้ขอค้นพบผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้ตามกระบวนการการพัฒนากลยุทธ์สินค้าน้ำตาลมะพร้าวเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง ดังนี้

- 1)ให้ภาครัฐมีการกำหนดนโยบายและสนับสนุน ด้านงบประมาณดำเนินการ ให้ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนช่วยเหลือชุมชน เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์เอกลักษณ์ภูมิปัญญาไทยตามแนวทางเกษตรอินทรีย์
- 2)ให้มีส่วนร่วมของประชาชน ย่อมส่งผลต่อการเสริมสร้างชุมชนให้ ประชาชนควรมีส่วนร่วมตั้งแต่การคิด การวิเคราะห์ และการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ พัฒนาสินค้าและการขายแก่ผู้ขายรายอื่นๆเพื่อการสร้างแบรนด์สินค้าพื้นที่อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม 3)โดยดำเนินกิจกรรมเองหรือขอความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยชุมชนมีการเข้าร่วมในการการสร้างผู้นำชุมชนให้การรวมกลุ่มจำหน่ายสินค้า ให้ผู้ประกอบการรวมกลุ่มเป็นรัฐวิสาหกิจชุมชน ในการจัดจำหน่ายสินค้า
- 4)ของบุคคลรวมทั้งต้องร่วมกันเรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับการประสานชุมชนให้มีส่วนร่วมในการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ในรูปแบบต่างๆการมีส่วนร่วมมุ่งเน้นผลประโยชน์การตลาด
- 5)เกิดองค์ความรู้สู่ชุมชนในการเสริมสร้างความพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าน้ำตาลมะพร้าวเชิงรุกเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งการจัดการชุมชนพึ่งตนเอง จังหวัดสมุทรสงคราม ต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

กมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว .(2560). การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง:กรณีศึกษาชุมชนพุน้ำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 5(1), 46-57.

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). การบริหารจัดการวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบมีส่วนร่วมด้วยนวัตกรรม การวิจัย. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

สมทรง บรรจงธิดาทนต์ (2560). แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านหัวคู ตำบลพระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วาทกานต์ ช่อแก้ว(2560). การพัฒนาหมู่บ้านให้มีเศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้
กรณีศึกษา : หมู่บ้านโคกโก หมู่ที่ 1 ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณ

สุกมลศักดิ์ วงศ์ศรีแก้ว .(2560). การพัฒนาชุมชนเข้มแข็ง:กรณีศึกษาชุมชนพูนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ
กรุงเทพมหานคร.วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต. 5(1), 46-57.

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). การบริหารจัดการวัฒนธรรมพื้นบ้านแบบมีส่วนร่วมด้วยนวัตกรรม การ
วิจัย. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

ภาวิณี โสระเวช และคณะ.(2565)ประชากรกับการพัฒนากลยุทธ์ชุมชนสัมพันธ์เชิงรุกเพื่อสร้างเสริมชุมชน
ปลอดภัย ในพื้นที่อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสกลนคร ปีที่ 8 ฉบับที่ 3(2022):มีนาคม2565.149-
162

วาทกานต์ ช่อแก้ว(2560). การพัฒนาหมู่บ้านให้มีเศรษฐกิจฐานรากมั่นคงและชุมชนพึ่งตนเองได้ กรณีศึกษา :
หมู่บ้านโคกโก หมู่ที่ 1 ตำบลมะขามล้ม อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณ

สมทรง บรรจงจิตินันต์ (2560). แนวทางการจัดการชุมชนพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาบ้านหัวคู ตำบล
พระยาบันลือ อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อัยรวิ วีระพันธ์พงศ์ (2557) .ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพึ่งตนเองของชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนคลองลัดมะยม เขต
ตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร

สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม.(2561).แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2561-2565. สืบค้น22
กรกฎาคม 2564,จาก <http://www.samutsongkhram.go.th/V2013/index.php/2015-03-11-03-46-59/7951-1432-2561-2565>

สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 2.(2560).แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง2
พ.ศ.2561 - 2564 (จังหวัดสมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์). สืบค้น22
กรกฎาคม 2564,จาก <http://www.osmcentral-s2.moi.go.th/main/wp-content/uploads/2019/09/7>

ศิริวรรณ จุลทับ .(2558) . กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษา เขตภูมิภาคใต้.
วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2(2), 157-174.

อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์และคณะ.(2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในการปฏิบัติงานของบุคลากรมหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา .(รายงานผลงานวิจัย).มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ศิริวรรณ จุลทับ .(2558) . กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสถาบันอุดมศึกษา เขตภูมิภาคใต้.
วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 2(2), 157-174.

อรรถสิทธิ์ นิกรวัฒน์และคณะ.(2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันในการปฏิบัติงานของบุคลากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา .(รายงานผลงานวิจัย).มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

กลุ่มงานยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด. 2561. แผนพัฒนาจังหวัดสมุทรสงคราม พ.ศ. 2561-2565.
สมุทรสงคราม: สำนักงานจังหวัดสมุทรสงคราม.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. คู่มือปฏิบัติงานการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศตามโครงการไทย
นิยม ยั่งยืนของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์. กรุงเทพมหานคร. 2561